

شورای سیاستگذاری حوزه های علمیه ی خواهران

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

استان همدان – شهرستان همدان – موسسه آموزش عالی حوزوی فدک

عنوان :

نقش رسانه در گسترش حجاب و عفاف

استاد مریبوطه :

مصطفومه اسدی نیان

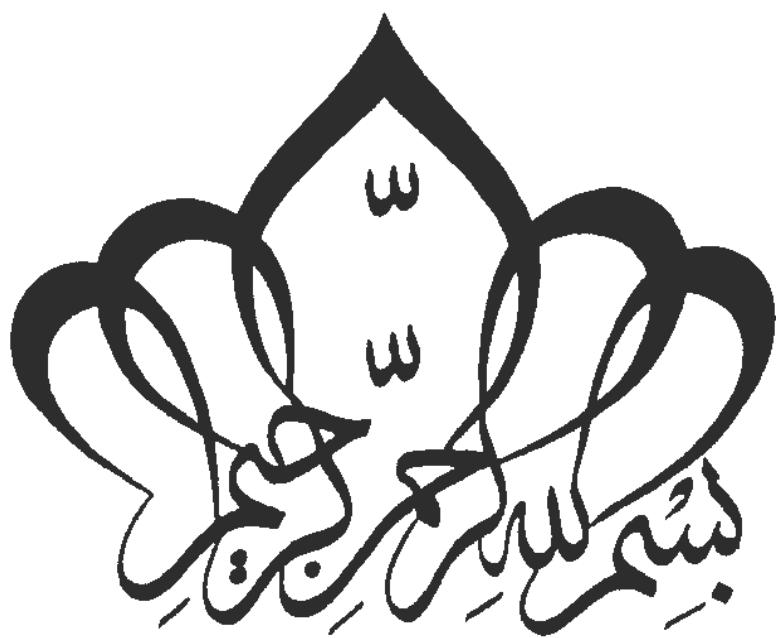
نگارنده :

زهرا جلیلوند

سمیه نجفی زمردان

خدیجه کیانی

سال تدوین : ۹۶-۹۵

Contents

فهرست مطالب

چکیده.....	۵
۱-۱-۳ مسئولیت حکومت اسلامی و جواز دخالت آن در مستله حجاب.....	۶
۱-۱-۳ مسئولیت حکومت اسلامی و ادله آن	۶
الف-مفهوم شناسی	۶
ب-مسئولیت حکومت در برابر احکام اسلام	۸
ج-ادله مسئولیت حکومت اسلامی در اجرای احکام	۹
د- ادله مسئولیت حکومت اسلامی در ترویج حجاب	۱۲
۲-۱-۳ مستندات فقهی(عام) جواز دخالت حکومت در مستله بی حجاب	۱۳
الف-اجماع.....	۱۳
ب- سیره معصوم	۱۴
ج- قاعده لطف	۱۶
د- ادله نهی از منکر	۱۶
۵- تأمین حقوق مردم.....	۱۸
۲-۱-۳ احکام فقهی و راهکارهای عملیاتی کردن عفاف و حجاب	۱۹
۱-۲-۱-۳ احکام اسلامی عفاف در تصویرسازی	۲۱
۲-۲-۱-۳ آموزش احکام حجاب و روابط زن و مرد	۲۴
۳-۲-۱-۳ توجه به نقش زن مسلمان	۲۵
۴-۲-۱-۳ تبیین فلسفه و چرایی عفاف و حجاب	۲۵
۵-۲-۱-۳ ترویج و نهادینهسازی فرهنگ عفاف و حجاب	۲۶
۷-۲-۱-۳ به تصویر کشیدن زنان موقت باحجاب	۲۸
۸-۲-۱-۳ نشان دادن آثار منفی رعایت نکردن عفاف و حجاب	۳۰
۹-۲-۱-۳ تبیین تاریخچه رواج فرهنگ برخنگی در غرب و ایران.....	۳۲
۱۰-۲-۱-۳ سیاستگذاری مناسب در زمینه رعایت عفاف و حجاب	۳۳
۱۱-۲-۱-۳ نظارت بر فرآیند تأمین و پخش فیلمها و سریالهای خارجی.....	۳۴

۳۵	۱۲-۲-۱-۳ تشویق عوامل مؤثر در رشد و گسترش فرهنگ عفاف و حجاب.....
۳۶	۱۳-۲-۱-۳ فرهنگسازی برای ازدواج آسان جوانان.....
۳۷	۱۴-۲-۱-۳ زمینه‌سازی برای اجرای کامل طرح.....
۳۷	۱۵-۲-۱-۳ توجه به مجموعه آموزه‌های اسلامی در زمینه روابط زن و مرد.....
۳۹	۱۶-۲-۱-۳ اسنفاده بجا و مناسب از پوشش چادر برای بازیگران
۴۰	۱۷-۲-۱-۳ تبلیغ و ترویج عفاف و حجاب در روند معمول فیلمها
۴۰	۱۸-۲-۱-۳ پرهیز از تحمیل پوشش کامل به فضای برنامه‌های نمایشی.....

چکیده

حجاب و عفاف پیش از آنکه یک مسئله فقهی و شرعی باشد، یک فرهنگ است که گسترش آن نیازمند برنامه‌ریزی طولانی مدت است. این مهم گرچه بر عهده تک‌تک نهادهای فرهنگی و اجتماعی است ولی در این میان جایگاه رسانه از ارزش و اهمیت بیشتری برخوردار است و در این جهت آسیب‌شناسی سیاست‌ها و عملکردهای گذشته رسانه ملی، در جهت ترویج فرهنگ حجاب و عفاف و یافتن راه‌کارهایی در این جهت امری ضروری است. نکته دیگری که از آن نباید غافل شد این است که رسانه همیشه نباید تابعی از سطح متوسط جامعه باشد؛ بنابراین این گفته که چون هنوز در جامعه مسئله حجاب حل نشده، پس نباید رسانه در این زمینه کاری انجام دهد، سخنی غیرمسئوانه و خطاست. رسانه جمعی تلویزیون خود یکنہاد فرهنگی و رسالت آن ترویج فرهنگ اصیل حجاب و عفاف تصحیح باورها و گرایش‌های غلط اجتماعی است. رسانه ملی موظف است علاوه بر توجه به نیازهای دینی و سنت‌های پسندیده جامعه آن در برنامه‌سازی باورهای دینی و دانشگاهی پیش از این مبنای برنامه‌سازی قرار دهد و در این راه تعامل گروه‌های برنامه‌سازی با مراکز پژوهشی دینی و نیز ارتباط با مراجع عظام تقليد کارساز خواهد بود. همچنین در این میان ضروری است مراکز حوزوی و دانشگاهی با همکاری اصحاب رسانه جهت تدوین فقه رسانه‌ای در زمینه‌های مختلف از جمله حجاب و رابطه زن و مرد که از مباحث بنیادین و کلیدی است تلاش و همت جدی داشته باشند تا در پرتو آن بسیاری از ابهامات برطرف شده و جلوی اعمال سلیقه و نظرهای شخصی گرفته شود.

با توجه به اینکه حجاب از واجبات است بلکه از ضروریات دین است و التزام به آن نقش مهمی در آرامش روانی و سلامت همه‌جانبه فرد و جامعه دارد و با توجه به نقش مهمی که رسانه‌ها به طور عام و رسانه‌های دیداری و شنیداری به طور خاص در ایجاد آگاهی و ارائه الگوهای مناسب دارد این پژوهش درصد است شیوه‌های استفاده بهتر

١. ابراهیم زاده، عبدالله؛ حاکمیت دینی، قم: کوثر خدیر، ۱۳۸۲.
٢. ابن بابویه، محمد بن علی؛ عيون اخبار الرضا، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۰.
٣. ابن شعبه، حسن بن علی؛ تحف العقول، مشهد: ضریح آفتاد، ۱۳۸۶.
٤. ابن منظور، لسان العرب، بی‌جا، نشر ادب حوزه، بی‌تا.
٥. ابوالصلاح حلبی، تقی بن نجم؛ الکافی فی الفقه، تحقیق رضا استادی، قم: موسسه بوستان کتاب، ۱۴۳۰ ق. = ۱۳۸۷.
٦. اسحاقی حسین، گوهر هستی در صدف حجاب، قم: خادم‌الرضا، [۱۳۹۰].
٧. ، گوهر عفاف، قم: بوستان کتاب قم (انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۸۸.
٨. آمدی، عبدالواحد؛ غرر الحكم و دررالکلم، چاپ اول، قم، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، ۱۳۶۶.
٩. پسندیده عباس، اخلاق پژوهی حدیثی، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۸.
١٠. جوادی آملی عبدالله؛ تفسیر تسنیم، قم: دارالاسراء للنشر، ۱۴۳۱ ق. = ۱۳۸۹.
١١. ؛ ولایت فقیه، قم، اسراء، ۱۳۷۸.
١٢. حر عاملی، محمدبن حسن؛ وسائل الشیعه، قم: نصایح، ۱۴۲۲ ق. = ۱۳۸۰.
١٣. حسینی شیرازی، محمد؛ الفقه (كتاب حدود و التعزیزات)، اصفهان: خوشنواز، ۱۴۲۲ ق. = ۱۳۸۰.
١٤. حسینی واسطی محمد مرتضی، زبیدی، حنفی، محب الدین، تاج العروس من جواهر القاموس، بیروت: دارالهدایه، ۱۹۶۵ ق. = ۱۳۴۴ م.

۱۵. حق‌شناس جعفر، «مبانی و راهکارهای قرآن برای گسترش عفاف و حجاب»، قم: دفتر مطالعات و تحقیقات زنان، مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران، ۱۳۸۷.
۱۶. حلی حسن بن یوسف؛ تذكرة الفقهاء، ۱۴۲۰ ق، چاپ اول، قم، مؤسسه آل البيت لاحیاء التراث، بی‌تا.
۱۷. خوئی، سید ابوالقاسم؛ مبانی تکمله المنهاج، تهران: سازمان مطالعات و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، مرکز تحقیق و توسعه علوم انسانی، ۱۳۹۱.
۱۸. راغب اصفهانی حسین بن محمد، المفردات فی غریب القرآن، ارومیه، ظرافت، ۱۳۸۵.
۱۹. سلطانی غلامرضا، تکامل در پرتو اخلاق، قم: جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۷۴.
۲۰. شجاعی محمد؛ در و صدف (بحثی دینی، اجتماعی، سیاسی درباره حجاب)، شهری: نشر محیی، ۱۳۸۴،
۲۱. شریف مرتضی، علی بن حسین موسوی، رسائل الشریف المرتضی، ۴ جلد، دار القرآن الکریم، قم – ایران، اول، ۱۴۰۵ هـ ق.
۲۲. شفیعی سروستانی ابراهیم؛ حجاب : مسئولیت‌ها و اختیارات دولت اسلامی، قم : پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، معاونت پژوهشی دفتر تبلیغات حوزه علمیه قم، ۱۳-
۲۳. شمس الدین، محمد مهدی، نظام الحکم و الاداره فی الاسلام، چاپ چهارم، بیروت، المؤسسة الدولیة للداراسات والنشر، ۱۴۱۵ هـ ق.
۲۴. ضیایی فر سعید؛ جایگاه مبانی کلامی در اجتہاد، قم: مؤسسه بوستان کتاب، ۱۳۹۲.

۲۵. طبرسی، فضل بن حسن، **ترجمه جوامع الجامع**، ترجمه احمد دامیری شادمهری؛ با مقدمه واعظزاده خراسانی، مشهد: بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۷۴.
۲۶. طریحی فخر الدین، **مجمع البحرين**، طهران: سعی و اهتمام علی اصفهانی، محمدحسن طهرانی، ۱۲۶۸ ق.
۲۷. فتاحی زاده، فتحیه؛ **حجاب از دیدگاه قرآن و سنت**، چاپ سوم، قم، مرکز انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۰.
۲۸. کلینی، محمد؛ **أصول کافی**، چاپ چهارم، تهران، دارالکتب اسلامیه، ۱۳۶۵ ه.ش، ۸ ج.
۲۹. گلپایگانی، لطف الله صافی، **جامع الأحكام (صافی)**، دو جلد، انتشارات حضرت معصومه علیها السلام، قم - ایران، چهارم، ۱۴۱۷ ه ق.
۳۰. مجلسی، محمدباقر؛ **بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار**، بیروت، موسسه الوفایروت لبنان، ۱۴۰۴ ه ق، ۱۱۰ ج.
۳۱. محقق حلی، جعفر بن حسن، **شرایع الإسلام في مسائل الحلال والحرام**، تهران: موسسه کتابسرای اعلمی، ۱۳۸۲.
۳۲. محمدی ری شهری محمد؛ **پوشش زن در اسلام**، دارالحدیث، قم، ۱۳۷۸.
۳۳.**میزان الحكمه**، مترجم حمید رضا شیخی، قم، دارالحدیث، ۱۳۷۷ ش.
۳۴. محمدی نیا، اسدالله؛ **بهشت جوانان یا آنچه باید یک زن و مرد بدانند**، چاپ دوم، نصایح، ۱۳۷۸.
۳۵. مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، **حجاب و عفاف در سیما (آسیب‌ها و راهکارها)**، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما با همکاری دفتر امور زنان و خانواده سازمان صدا و سیما لیتوگرافی: سروش مهر چاپ: زلال کوثر نوبت چاپ: اول / آبان ۱۳۸۶.

- . ۳۶. مطهری مرتضی؛ مجموعه آثار، تهران، صدر، ۱۳۸۵ ق.
- . ۳۷.؛ تفسیر قرآن، تهران: صدر، ۱۴۲۹ ق. = ۱۳۸۷
- . ۳۸.؛ کتاب فلسفه اخلاق، تهران، صدر، ۱۳۸۵
- . ۳۹. مصطفوی، حسن، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: وزاره الثقافه و الارشاد الاسلامی، موسسه الطباعة و النشر، ۱۴۱۶ ق. = ۱۳۷۴
- . ۴۰. مکارم، شیرازی، ناصر، احکام بانوان (مکارم)، در یک جلد، انتشارات مدرسه امام علی بن ابی طالب، قم - ایران، یازدهم، ۱۴۲۸ ه ق.
- . ۴۱. معاونت برنامه ریزی؛ سیاست‌های اجرایی افق رسانه، تهران، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران.
- . ۴۲. معصومی مسعود، احکام روابط زن و مرد و مسائل اجتماعی آنان، چاپ سی و هشت، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۷.
- . ۴۳. معین محمد؛ فرهنگ معین فارسی، تهران: منشاء دانش، ۱۳۸۷.
- . ۴۴. مؤسسه تحقیقاتی و فرهنگی مفید، مبارزه با فقر و فساد و تبعیض با تمرکز بر نقش راهبردهای صدا و سیما، مرکز پژوهش‌های اسلامی صدا و سیما، ۱۳۸۳.
- . ۴۵. موسوی خمینی، روح الله؛ تحریر الوسیله، ۲ جلد، مؤسسه مطبوعات دارالعلم، قم - ایران، اول، بی‌تا.
- . ۴۶. نجفی، محمد حسن، جواهر الكلام فی شرح شرائع الإسلام، ۴۳ جلد، دار إحياء التراث العربي، بيروت - لبنان، هفتم، ۱۴۰۴ ه ق.

مقالات:

۴۷. جمعی از مؤلفان، مجله فقه اهل بیت (فارسی)، ۵۶ جلد، مؤسسه دائرة المعارف فقه اسلامی بر

مذهب اهل بیت، قم – ایران

۴۸. جمعی از نویسندها؛ مجموعه مقالات دومین همایش بین المللی «دین و رسانه» «رسانه دینی،

دین رسانه ای»، قم: مرکز پژوهش های اسلامی صدا و سیما، چاپ اول.

۴۹. مقاله «خانم های چادری سیما»، علی جعفری، ماهنامه تخصصی خانه هنر و اندیشه، رواق اندیشه،

س ۶، ش ۶۲.

۵۰. مقاله «مبانی اختیارات نظام اسلامی در جلوگیری از بدحجابی»، سعید ضیایی فر.